

A Fővárosi Ítéletábra a dr. Kovács Kornélia ügyvéd által képviselt I.rendű felperes neve(I. rendű felperes címe) I. rendű, II.rendű felperes neve(II. rendű felperes címe) II. rendű felpereseknek dr. Kiss Gábor H. ügyvéd által képviselt I.rendű alperes neve(I. rendű alperes címe) I. rendű, II.rendű alperes neve(II. rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2015. október 21. napján kelt 11.P.20.289/2015/8. szám alatti ítélete ellen az alperesek által 10., a felperesek által 11. számon előterjesztett fellebbezések folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és az alperesi marasztalás összegét 6.327.984 (azaz hatmillió-háromszázhuszonhétézer-kilencszáznyolcvannégy) Ft-ra és kamataira, az alperes perkötségben marasztalásának összegét 462.400 (azaz négyszázhatvankettőezer-négyszáz) Ft + áfa ügyvédi munkadíjra és 526.290 (azaz ötszázhuszonhatezer-kettőszázkilencven) Ft egyéb perkötségre felemeli.

Az alperesek által le nem rótt 573.000 (azaz ötszázhetvenháromezer) Ft fellebbezési illetékből az alperesek egyetemlegesen 458.400 (azaz négyszázötvennyolcezer-négyszáz) Ft-ot, a felperesek egyetemlegesen 114.600 (azaz száztizennégyezer-hatszáz) Ft-ot kötelesek megfizetni az államnak külön felhívásra.

Az elsőfokú bíróság ítéletét egyebekben helybenhagyja.

Kötelezi az alpereseket, hogy fizessenek meg egyetemlegesen a felpereseknek 15 nap alatt 180.000 (azaz száznyolcvanezer) Ft + áfa ügyvédi munkadíjból és 239.6600 (azaz kétszázharminckilencezer-hatszázhatvan) Ft egyéb költéséből álló fellebbezési eljárás költését.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság kötelezte az I. rendű alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felpereseknek 3.529.230 forintot és ennek 2010. június 1-től járó kamatát, továbbá 346.121 forint perkötséget.

Az ezt meghaladó keresetet elutasította és akként rendelkezett, hogy a felek a költéseiket egyebekben maguk viselik.

Amennyiben a követelés az I. rendű alperestől behajthatatlan, az elsőfokú bíróság a II. rendű alperest marasztalt a fentiek szerint.

A le nem rótt fellebbezési illetékről pedig akként rendelkezett, hogy az I., és II. rendű felperesek egyetemlegesen 286.500 forintot, az I., és II. rendű alperesek egyetemlegesen ugyanilyen összeget kötelesek megfizetni az államnak, külön felhívásra.

Az elsőfokú bíróság megállapít, hogy az I. rendű alperesi jogelőd és a felperesek 2009. március 16-án vállalkozási szerződést kötöttek, amelynek a tárgya a felperesek tulajdonában álló terület L. u. szám alatti ingatlanon az engedélyezett építési tervek szerinti lakóépület kivitelezési munkáinak

az elvégzése. A szerződő felek között írásban két szerződés jött létre. Az egyikben a vállalkozói díjat 17.415.984 forintban rögzítették, ami a szerződés szerint az I. rendű alperesi jogelőd árajánlata alapján számított bruttó összegű átalánydíj. A teljesítési határidő 2009 szeptembere volt. A másik szerződés a vállalkozói díjat összegű átalányárként jelölte meg azzal, hogy az anyagköltség az áfát is tartalmazza, míg a munkadíj számla nélküli nettó összegű. Ezek együttesen 26.086.156 forintot tesznek ki.

Az elsőfokú bíróság arra a megállapításra jutott, hogy nem ismert, miért volt szükség két írásbeli szerződés megkötésére. A tényleges vállalkozói díj azonban – az elsőfokú ítéletben írtak szerint – 26.000.000 forint összegű átalányár.

Az I. rendű alperesi jogelőd 2009 áprilisában megkezdte a kivitelezést és 2009 szeptemberéig dolgozott, eddig az időpontig azonban az építkezést nem fejezte be. 2010 áprilisában azzal folytatódott a kivitelezés, hogy a befejezési határidőt 2010. május 31-én állapították meg.

A felek között viták alakultak ki, a köztük lévő kapcsolat megromlott és ennek eredményeként az I. rendű alperesi jogelőd 2010 áprilisában az építkezésről levonult.

Ezt követően a felperesek a még szükséges építési munkákat befejezték, majd 2010. augusztus 18-án beköltöztek a perbeli ingatlanba.

A felperesek vállalkozói díj címén az alperesi jogelőd részére összesen 24.113.000 forintot teljesítettek. A felek által pluszmunkának nevezett - a szerződést meghaladó - munkák elvégzésére szóban jött létre közöttük megállapodás és azok ellentételezéseként a felperesek 3.253.000 Ft-ot megfizettek. Az I. rendű alperesi jogelőd három számlát állított ki, 3.600.000 forintról, 6.960.000 forintról és 1.250.000 forintról összesen tehát 11.810.000 forintról.

Az I. rendű alperesi jogelőd 2012. augusztus 12-i hatállyal korlátolt felelősségű társasággá alakult. A II. rendű alperes ezen időpontig a korábbi betéti társaság belfogója volt.

A felperesek keresetükben kérték, hogy az I. rendű alperes fizessen meg 8.000.000 forintot és annak 2010. június 1-től járó kamatát, a II. rendű alperest pedig mögöttes felelőssége alapján kérték marasztalni.

Az elsőfokú bíróság 11.P.25.911/2011/33. szám alatti ítéletével kötelezte az I. rendű alperest 7.168.191 forint és annak 2010. június 1-től járó kamatai megfizetésére, továbbá marasztalta 576.400 forint perköltségben is a felperesek javára, míg az ezt meghaladó keresetet elutasította. A II. rendű alperes pedig mindezekre mögöttes felelősségére tekintettel – az I. rendű alperestől való behajthatatlanság esetére – marasztalta.

A fellebbezés folytán eljáró másodfokú bíróság 3.Pf.20.089/2014/6/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A másodfokú hatályon kívül helyező végzésben írtak szerint kétséget kizáróan nem volt megállapítható a kereseti kérelem. Csak annyi volt egyértelmű, hogy az összegszerűség körében 8.000.000 forint és járulékai megfizetésére tartottak igényt a felperesek, annak jogcímeiként azonban az eljárás során különböző előadásokat tettek. Ezért a hatályon kívül helyező végzésekben írtaknak megfelelően a felpereseket fel kellett hívni, hogy pontosan jelöljék meg, mi alapján tartanak igényt 8.000.000 Ft-ra. Tisztázni kellett ehhez képest azt is az elsőfokú bíróságnak, hogy miként szűnt meg a felek között a perbeli jogviszony, amihez azonban mindenekelőtt a felek közötti jogviszonyt kellett minősíteni. Felhívta a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzésében az elsőfokú bíróságot arra is, hogy amennyiben marasztalásra kerül sor, úgy az ítélet indokolásának a jogalap megjelölésével együtt a marasztalási összeg levezetését is tartalmaznia kell.

A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság mindenekelőtt a felek közötti jogviszonyt minősítette és megállapította, hogy a szerződő felek között régi Ptk. 402. § (1) bekezdése szerinti építési

szerződés jött létre.

A felperesek 8.000.000 forint és kamatai iránti kereseti kérelmüket arra alapították, hogy az I. rendű alperesi jogelőd a teljesítést jogos ok nélkül megtagadta, erre figyelemmel kértek kártérítést. Állították, hogy az alperesi jogelőd által elvégzett munkát 8.000.000 forinttal túlfizették, ezért ilyen összegű kár megtérítésére tartottak igényt. Az elsőfokú bíróság álláspontja az volt, hogy a kereset jogalapja a régi Ptk. 313. §-át, 299. § (1) bekezdése alapján fennáll azzal, hogy „...tulajdonképpen tapadókárról van szó.” (elsőfokú ítélet 3. oldal 4 bekezdés).

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az a II. rendű alperesi hivatkozás, hogy „annyi volt a piszkálódás” (3. számú tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldal második bekezdés) a teljesítés megtagadásának jogos okaként nyilvánvalóan nem értékelhető. Mindebből tehát az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy alappal hivatkoztak a felperesek a régi Ptk. 313. §-ára, nevezetesen arra, hogy az I. rendű alperesi jogelőd a teljesítést jogos ok nélkül megtagadta.

A vállalkozói díj összegét az elsőfokú bíróság 26.000.000 forint egyösszegű átalánydíjban határozta meg. Jogi álláspontja az volt, hogy a vállalkozási jogviszony és az adójogi jogviszony két egymástól elkülönülő jogviszony. A vállalkozás körében a felek rendelkezhetnek úgy, hogy a munkadíjat áfamentesen határozzák meg. Az áfatörvény rendelkezése ezen megállapodás érvényességét – az elsőfokú ítéletben kifejtettek szerint – nem érinti. A részleges érvénytelenség – az ilyen jellegű megállapodások nagy számára figyelemmel – a forgalom biztonságát veszélyeztetné. Mindezek alátámasztására az elsőfokú bíróság utalt arra, hogy például fodrászat, vagy kozmetika esetén a szolgáltató egy konkrét összeget kér számla kiállítása nélkül és nem lehet tudni, hogy az összeg hogyan oszlik meg anyag, annak áfája, illetve munkadíj és annak áfája között. Mindebből tehát arra a következtetésre jutott az elsőfokú bíróság, hogy az ilyen jogviszonyok részleges érvénytelennek minősítése bizonytalanná tenné a forgalmat és ellehetetlenítené azt.

Rögzítette az elsőfokú bíróság ítéletében, hogy az alperesek 250.000 forint megfizetése iránt viszontkeresetet terjesztettek elő, ami a téglából épített boltíves székelykapu munkadíja.

A felek közötti konkrét elszámolást a következők szerint ejtette meg az elsőfokú bíróság:

A vállalkozói díjat, tehát 26.000.000 forintot átalánydíjnak tekintette és ebből kiindulva levonásba helyezte a nem vitatott felperesi teljesítés 24.113.000 forintos összegét. A kettő különbözete 1.887.000 forintot ad ki, ami tehát megilletné az I. rendű alperest, illetve annak jogelődjét, ha teljes egészében teljesítette volna a vállalkozási szerződést. A felperesi pótmunka ellenértéke 3.253.000 forint, de ez nem tartalmazta a székelykapu 250.000 forintos költségét. Ebből megállapíthatóan tehát a ki nem fizetett vállalkozói díj az 1.887.000 forint és a 250.000 forint összege, ami 2.137.000 forintot tesz ki.

Ezt követően az elsőfokú bíróság az I. rendű alperesi jogelőd hibás teljesítését vizsgálta. Ebben a körben mindenképp előttem kiemelte, hogy a peres iratokhoz csatolt építési napló utólag készült, de ennek az elvégzett munka minőségét illetően nincs is jelentősége. Az építési engedély módosítása a perben igazolt, de hogy ennek szükségessége ténylegesen milyen okra vezethető vissza, az nem volt megállapítható. A perben kirendelt Simor István szakértő csupán a munkák elkészülte után látta az ingatlant, így hibás teljesítést csupán a belső vakolás, a nyílászárók és a hideg-burkolás körében tudott megállapítani. A tapadókár mértékének a megállapítása körében az elsőfokú bíróság mindenekelőtt azt vette figyelembe, hogy az alperes nettó teljesítése a felperesi állítás szerint 16.944.809 forint, az alperesi állítás szerint 21.140.344 forint volt. E körben az elsőfokú bíróság a felperesek által csatolt magánszakvéleményt és D. J. tanú vallomását értékelte. Értékelte továbbá azt a tényt is, hogy 2010-ben jelentősebb munkavégzés – az I. rendű alperesi jogelőd 2010. április elejei levonulása folytán – nem volt. Mindezek alapján a felperes összecszerúségét fogadta el, azzal, hogy arra áfát is fel kell számítani. Ennek eredményeként tehát az volt megállapítható, hogy az alperesi

teljesítés bruttó értéke 20.333.770 forint. A felperesi teljesítés vállalkozói díj címén 24.113.000 forint. A kettőnek a különbsége 3.779.230 forint, tehát ennyi járna vissza a felpereseknek. Ebből az összegből azonban le kell vonni a székelykapu 250.000 forintos költségét, így tehát a marasztalási összeg 3.529.230 forint. Ezen összeg után az alperesek a régi Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti kamatok megfizetésére is kötelesek.

A II. rendű alperes felelőssége pedig a perbeli időben hatályban volt 2006. évi IV. törvény 70. § (1) és (4) bekezdésén alapul.

A perköltségről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján döntött.

Az alperesek fellebbezésükben az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását kérték, másodlagosan indítványozták az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezését.

Állították, hogy a felperesek keresetpontosítására a hatályon kívül helyező végzésben írtakkal szemben ténylegesen nem került sor, elmaradt a szükséges bizonyítás lefolytatása és a teljes körű elszámolás sem történt meg a felek között.

A felperesek nem bizonyították az alperesi hibás teljesítés tényét és azt sem, hogy a felperesek a pótmunkára ne adtak volna utasítást, valamint hogy a felperesek által kifizetett díj nem áll arányban az elvégzett munkákkal. Az elsőfokú bíróság meg sem indokolta, hogy miért fogadta el a felperesi állítást az alperesi teljesítés értékét illetően. A perben beszerzett szakvéleményből nem következik az ítéletben foglalt megállapítás. Sérelmezték az elsőfokú ítéletnek az építési naplóval kapcsolatos megállapítását és hangsúlyozták, hogy az építési napló szabályszerű, az a kivitelezés során készült. Az elsőfokú bíróság viszontkeresettel kapcsolatos rendelkezését illetően a fellebbezési tárgyaláson az alperesek az ezzel kapcsolatos fellebbezési hivatkozásukat már nem tartották fenn.

A felperesek fellebbezése az elsőfokú bíróság ítéletének a megváltoztatására és a keresetnek történő teljes helyt adásra irányult.

Mindenekelőtt kiemelték, egyetértének az elsőfokú ítélet azon megállapításával, hogy a felek között létrejött vállalkozási szerződésben kikötött vállalkozói díj 26.086.156 forint összegű átalányár volt. Helytállónak tartották azt is, hogy ezt bruttó összegként kell figyelembe venni, mint ahogy azzal is egyetértettek, hogy az általános forgalmi adó fizetési kötelezettség adójogi jogviszony, tehát a perbeli jogviszony szempontjából annak nincs jelentősége.

Mindezek előre bocsátása után kiemelték azt is, hogy a 24.113.000 forintos nem vitatott felperesi teljesítéssel szemben az I. rendű alperesi jogelőd csupán 11.810.000 forintról állított ki számlát és pluszmunkákra a felperesek további 3.253.000 forintot teljesítettek. Mindezekből pedig az a következtetés vonható le – a fellebbezésben írtak szerint –, hogy az alperes vállalta az adózási kötelezettség elmulasztásából eredő kockázatot is. Mindebből az is következik, hogy a munkadíj áfamentesen történő meghatározása részleges érvénytelenséget nem eredményezhet. Állították, hogy az elsőfokú bíróság a szükséges mértékben lefolytatta a bizonyítást a kereset és a viszontkereset körében is. A viszontkereset amúgy a munka mibenlétét és annak ellenértékét illetően vitatott sem volt. A felpereseknek nem volt pótmunka megrendelésük, a felek egyébként a további munkákat pluszmunkaként említették, amit viszont a jogszabály nem ismer. A perbeli időben vagy többletmunkáról vagy pótmunkáról lehetett szó. E körben utaltak a régi Ptk. 403. § (4) bekezdésére, és a 290/2007. (X. 31.) Kormányrendeletben írtakra. Átalánydíjas szerződés esetén a többletmunka folytán díj érvényesítése kizárt, a pótmunka pedig nincs dokumentálva. Egyetértettek az elsőfokú bíróság azon ítéletbeli megállapításával is, hogy az alperes a teljesítést jogos ok nélkül megtagadta. Utaltak arra, hogy e körben az alperesek a perben eltérő nyilatkozatot tettek, amikor hol elállásra, hol pedig jogos felmondásra hivatkoztak.

A rendelkezésre álló bizonyítékok közül B. J. felperesi magánszakértő megállapításai alapján – tekintettel arra, hogy Simor István perszakértő azokat vitássá sem tette – a következő

következtetésre jutottak. A 2010. június 14-i állapot szerint a készültségi fok 73% volt, az addig elkészült munkák teljes értéke pedig 18.940.217 forintot tett ki. Ebből az alperes javára mindössze 17.253.217 forint számolható el, ugyanis a többletet a felperesek finanszírozták és ezt megfelelően dokumentálták is, amit a B. J.-féle magánszakvélemény is rögzít.

Az I. rendű alperesi jogelőd levonulásával kapcsolatosan felmerült 335.000 forint költségük és a hibás teljesítés miatti díjsökkentés mértéke pedig 839.614 forint. Mindebből következően az I. rendű alperesi teljesítés értéke 16.078.603 forint. Kiemelték, hogy a perszakértő bruttó és nettó összegeket különböztet, a vállalkozói díj azonban teljes egészében egyértelműen bruttó díj. Mindezek mellett a perszakértő kiegészítő szakvéleményében elfogadta a magánszakértői megállapításokat. A két szakvélemény készítése között három év telt el, így a magánszakértő volt abban a helyzetben, hogy az alperesi teljesítést pontosabban felmérje. B. J. magánszakértő egyébként konkrét számításokat is végzett az összegszerűsége és ezt Simor István szakértő sem cáfolta. Tehát a konkrét elszámolást illetően a 26.086.156 forintból kiindulva az alperesi 73%-os teljesítés alapján az alperesnek járna 18.940.217 forint. Ezzel szemben a felperesek nem vitatott teljesítésének az összege 24.113.000 forint, így tehát a felpereseknek visszajár 5.179.287 forint. Hozzá kell ehhez számítani a felperesi finanszírozás B. J. szakvéleményéből megállapítható 1.687.000 forintos összegét. Ezek együttes összege, 6.859.783 forint illeti meg a felpereseket. Megilleti továbbá a felpereseket az I. rendű alperesi jogelőd levonulása miatt felmerült 335.000 forintos költség, továbbá a hibás teljesítés miatti árleszállítás 839.614 forintos összege. Az elszámolás eredményeként a teljes felperesi járandóság tehát 8.034.397 forint és ez adja ki a felperesek 8.000.000 forintos kereseti követelését. Ezzel szemben a II. rendű alperes állítása szerint az elvégzett munkák értéke 22.891.356 forintot tett ki amit a II. rendű alperes a 32/A. alatt csatolt beadványában munkált ki, ez azonban nem valós adatokon nyugszik. Ha a munkák egy részét a felperesek más vállalkozóval végeztették el, úgy nyilvánvaló, hogy ez a felperesi költség az alperesek javára nem vehető figyelembe, amit egyébként Simor István perszakértőnek átadott anyaggal is bizonyítottak a felperesek. A továbbiakban hivatkoztak a felperesek a viszontkeresettel kapcsolatosan arra, hogy arról az elsőfokú bíróság nem rendelkezett, ezzel kapcsolatos hivatkozásukat azonban a fellebbezési tárgyaláson már nem tartották fenn.

A felperesek fellebbezése részben alapos, az alperesek fellebbezése alaptalan.

Miután az alperesek fellebbezésükben indítványozták az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezését, a másodfokú bíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének a Pp. 252. § (2) begy (3) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezésének helye van-e vagy sem. E körben az alperesek arra hivatkoztak, hogy a megismételt eljárásban a felperesek keresetének a pontosítása elmaradt és az elsőfokú bíróság a további bizonyítási eljárás lefolytatását is mellőzte.

Az alperesek előzőekben ismertetett hivatkozása körében a másodfokú bíróság a következőket emeli ki:

A felperesek a megismételt eljárásban keresetüket pontosították, és a 20.289/2015/3. sorszám alatti tárgyalási jegyzőkönyv második oldalán rögzítettek szerint a 8.000.000 forinttal kapcsolatos követelésüket arra alapították, hogy az I. rendű alperes a teljesítést jogos ok nélkül megtagadta, ennek következtében a felperesek a késedelem jogkövetkezményének az alkalmazását választották a régi Ptk. 313. § (1) bekezdése szerint. Ennek megfelelően kártérítésre tartottak igényt 8.000.000 forint összegben, ami az alperesi tényleges teljesítés és a felperesek által megfizetett vállalkozói díj közötti különbség. Ugyanígy tartották fenn a keresetüket a 6. sorszám alatti előkészítő iratukban is. A felperesek keresete azonban tartalma szerint nem a Ptk. 313. §-án keresztül érvényesülő Ptk. 299. § (1) bekezdése szerinti kártérítés. Az esetben ugyanis, hogyha a teljesítés jogos ok nélküli megtagadása miatt a jogosult a késedelem jogkövetkezményét választja, követelheti a szerződés

teljesítését és igényt tarthat a késedelemből eredő kára megtérítésére [Ptk. 299. § és 300. § (1) bekezdés] továbbá amennyiben a szerződésben azt kikötötték, késedelmi kötbért is igényelhet. A perbeli esetben azonban a felperesek nem követelték a szerződés teljesítését és nem is késedelemből eredő kár megtérítésére tartottak igényt. Kártérítési igényük azért volt, mert állításuk szerint vállalkozói díj címén nagyobb összeget fizettek meg az I. rendű alperesi jogelődnek, mint amennyit az I. rendű alperesi jogelőd teljesített. Ebből viszont nem következik más, mint az, hogy tartalmában a felperesek a régi Ptk. 312. § (2) bekezdése alapján a teljesítés elmaradása miatti kártérítési igényt érvényesítettek. Figyelemmel arra, hogy a kialakult bírói gyakorlat szerint a jogcím téves megjelölése miatt a kártérítésre irányuló kereseti követelés nem utasítható el (BH1997.530 szám alatti eseti döntés), a másodfokú bíróság a felperesek perbeli igényét az előzőekben írt jogszabályi rendelkezésre figyelemmel bírálta el.

Ami az alpereseknek a további bizonyítás elmaradásával kapcsolatos fellebbezési hivatkozását illeti, a másodfokú bíróság a következőket emeli ki:

Az tény, hogy a megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság további bizonyítást nem folytatott le, így a kereset és a megismételt eljárásban előterjesztett viszontkereset körében további peradat nem áll rendelkezésre. A Pp. 3. § (3) bekezdésében rögzített peranyag szolgáltatásának az elvéből következik, hogyha megfelelő tájékoztatás után sincs a feleknek további bizonyítási indítványa, a bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján hozza meg döntését. A perbeli esetben a felperesek a 8. sorszám alatti tárgyalási jegyzőkönyvben kiemelték, hogy a 6. sorszám alatti előkészítő iratukban előterjesztett bizonyítási indítványuk csupán „feltételes”. Ezen beadványukban további tanúk meghallgatását kérték annak bizonyítására, hogy az I. rendű alperesi jogelőd levonulása előtt mely munkákat nem végezte el. Az elsőfokú bíróság ezen bizonyítási indítványt – helytállóan – mellőzte. Az alperesi teljesítést illetően egyrészt rendelkezésre áll Borbély József magánszakértő 2010. június 3-i állapotrögzítő szakvéleménye, ami nyilván pontosabb adatokat szolgáltat, mint amilyen adatokat a tanúk közölni tudnak. Erre figyelemmel pedig ebben a körben további bizonyítás szükségtelen.

Az alpereseknek a székelykapuval kapcsolatos viszontkereseti kérelem körében volt tanú kihallgatása iránti bizonyítási indítványa. A rendelkezésre álló iratokból megállapíthatóan a tanú Ausztriában dolgozik, emiatt nem jelent meg idézésre a tárgyaláson (7. sz. alatti irat), ezért ennek okán maradt el a kihallgatása. Ettől függetlenül azonban helytálló az elsőfokú bíróság mérlegelése abban a körben is, hogy a fenti tanú kihallgatásának a hiányában is az alperesi viszontkereset érdemben elbírálható volt.

Hivatkoztak az alperesek a hatályon kívül helyezéssel kapcsolatos indítványuk körében arra is, hogy elmaradt a felek közötti teljes elszámolás megejtése.

Ezzel kapcsolatosan a másodfokú bíróság azt emeli ki, hogy a felperesek a 25.911/2011. szám alatt folyt eljárásban többször is kijelentették, hogy a keresetüknek nem tárgya a „pluszmunkák” ellenértéke (4., 9. és 31. szám alatti tárgyalási jegyzőkönyvek). Tekintette arra, hogy az alperesek a megismételt eljárásban az alapeljárásban 32. sorszám alatt előterjesztett 982.886 forint összegű és a pótmunkák ellenértékére vonatkozó viszontkeresetükkel szemben csupán 250.000 forint a székelykapu megépítésével kapcsolatos vállalkozói díj vonatkozásában terjesztettek elő viszontkeresetet, így helytállóan mellőzte az elsőfokú bíróság a felek közötti jogviszonyból eredő teljes elszámolást és folytatta le az elszámolást kizárólag a perbeli vállalkozási szerződéssel kapcsolatos teljesítések körében.

Az előzőekben írtakból megállapíthatóan tehát a Pp. 252. § (3) bekezdésében foglalt feltételek hiányában az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezésére sem kerülhetett sor.

Olyan lényeges eljárási szabálysértést az alperesek nem jelöltek meg, ami a Pp. 252. § (2) bekezdésének az alkalmazását indokolná, és ilyen a rendelkezésre álló iratokból sem volt megállapítható.

Ezt követően a másodfokú bíróság a peres felek fellebbezéseit érdemben vizsgálva a következő megállapításra jutott:

Mindenekelőtt a másodfokú bíróság nem osztotta az elsőfokú bíróság megállapítását a vállalkozói díj összegét illetően. Mint ahogy arra a másodfokú bíróság már a hatályon kívül helyező végzésében utalt, egyértelmű a rendelkezésre álló vállalkozási szerződésből, hogy a dátum nélküli szerződésben feltüntetett 26.086.156 forintos vállalkozói díj meghatározására azért ekként került sor, hogy a vállalkozói díj részét képező munkadíj után általános forgalmi adót a felek ne fizessenek. Ez a szerződési kikötés a perbeli időben hatályban volt 2007. évi CXXVII. törvény 13. § (1) bekezdése, illetve 2. § a) pontjába ütközik, továbbá a jogszabály megkerülését is jelenti az áfatörvény kogens rendelkezéseivel szembeni az a szerződéses megállapodás, ami az általános forgalmi adó fizetési kötelezettség megkerülését célozza. Téves az a felperesi fellebbezési hivatkozás, amely szerint helytálló lenne az elsőfokú bíróság azzal kapcsolatos álláspontja, miszerint külön kell választani a vállalkozási jogviszonyt az adójogviszonytól. Erre a szétválasztásra csupán olyan értelemben kerülhet sor, hogy nyilvánvalóan az adóhatóságra tartozó kérdés, hogy az I. rendű alperesi jogelőd megfizette-e a vállalkozói díjat terhelő általános forgalmi adót, avagy sem, ezt a körülményt tehát a perben nem lehet és nem is kell vizsgálni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a megrendelő és a vállalkozó közötti elszámolás során a vállalkozói díjat terhelő általános forgalmi adót az ezzel kapcsolatos szerződési kikötésre hivatkozással figyelmen kívül lehetne hagyni. A bíróságnak ugyanis hivatalból kell vizsgálnia, hogy a felek által kötött szerződés nem ütközik-e jogszabályba és ezen oknál fogva nem tekinthető-e akárcsak részben is érvénytelennek [rég. Ptk. 200. § (1) és (2) bekezdés, 234. § (1) bekezdés, 2/2010.(VI.28.) PK vélemény 4.a) és b) pontja, 239. § (1) bekezdés]. Téves az elsőfokú bíróság arra történő hivatkozása, hogy egyéb szolgáltatások igénybevételekor is a szolgáltatást nyújtó csupán egy konkrét összeget közöl ellenértékként, ugyanis ez a közlés nyilvánvalóan egy bruttó ellenértéket takar. Az pedig, hogy a szolgáltatást nyújtó erről állít-e ki számlát, vagy sem, teljesíti-e adófizetési kötelezettségét, olyan az adójogviszonyra és az adóhatóságra tartozó kérdés, amit adott esetben a perben szükségtelen vizsgálni.

Ami a rendelkezésre álló szakértői bizonyítást illeti, a másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság azzal kapcsolatos álláspontját, hogy a felek közötti elszámolás megejtésekor a peres iratok között 25.911/2011/28. sorszám alatt lévő kiegészítő szakvéleményre figyelemmel nem volt akadálya annak, hogy B. J. magánszakértő szakvéleménye alapul vételével ejtse meg a bíróság az elszámolást a felek között.

E körben a másodfokú bíróság mindenekelőtt kiemeli, hogy téves az elsőfokú ítéletben foglalt azon megállapítás, hogy a felperesek úgynevezett tapadókárt érvényesítenének a perben. Egyrészt – mint ahogy az előzőekben a másodfokú bíróság a felperesi keresetet illetően már kifejtette – a felperesek részben a Ptk. 312. § (2) bekezdése szerint a teljesítés elmaradása miatti kárt érvényesítettek, amikor arra hivatkozással is kérték az alperesek marasztalását, hogy az alperesi teljesítést meghaladó mértékű vállalkozói díjat fizettek ki az I. rendű alperesi jogelőd részére. Ez a kár pedig nyilvánvalóan nem tekinthető tapadókárnak, figyelemmel az 1/2012. (VI. 21.) PK vélemény 14. pontjában kifejtettakra. Az ezt meghaladó kártérítési igény, azaz az I. rendű alperesi jogelőd levonulásával összefüggésben a felpereseknél felmerült költség a Ptk. 310. §-a szerinti következménykár, míg a hibás teljesítéssel kapcsolatos igények a Ptk. 310. §-a alapján, az ún. tapadókárok körébe tartoznak. A tapadókár ugyanis tipikusan a szerződéses szolgáltatás hibájából a teljesítési érdek sérelmét jelentő kár.

Az előzőek előre bocsátása után tehát a konkrét elszámolást illetően a másodfokú bíróság mindenekelőtt azt emeli ki, hogy a perbeli esetben az I. rendű alperesi jogelőd és a felperesek közötti vállalkozási szerződés részbeni érvénytelensége azzal a jogkövetkezménnyel jár, hogy az érvénytelenség okát kiküszöbölve [rég. Ptk. 237. § (2) bekezdés] a szerződő felek között létrejött vállalkozási szerződésből kiindulva a bruttó vállalkozói díj meghatározásakor figyelembe kell venni

az anyagdíj bruttó ellenértékeként megjelölt 16.813.984 forintot. Ezt levonva a szerződés 26.086.156 forintos összegéből, megállapítható a munkadíj nettó értéke ami 9.272.172 forint. Erre elszámolva a perbeli időszakban irányadó 20%-os áfát, a munkadíj bruttó összege 11.126.606 forint. A kettő együttesen adja tehát ki a vállalkozói díj bruttó összegét, ami ekként 27.940.590 forintban határozható meg.

A perszakértő is osztotta a magánszakértő azzal kapcsolatos álláspontját, hogy az I. rendű alperesi jogelőd teljesítésének eredményeként az építkezés 73%-os készültségi fokban volt, így tehát ez bruttó 20.396.630 forint vállalkozói díjat jelent. A hibátlan teljesítés esetén tehát az I. rendű alperest, mint jogutódot jogelődje teljesítésével arányosan ilyen összegű vállalkozói díj illetné meg.

Ebből az I. rendű alperest megillető vállalkozói díjból azonban le kell vonni a Ptk. 310. §-a alapján a felpereseket megillető és az I. rendű alperesi jogelőd levonulásával kapcsolatosan felmerülő 335.000 forint költséget (25.911/2011/F/9. szám alatt csatolt Borbély József-féle magánszakvélemény 16. oldal).

Alappal érvényesítették a felperesek a Ptk. 310. §-ára figyelemmel az I. rendű alperesi jogelőd hibás teljesítésével kapcsolatos kárukat, ami a Ptk. 310. §-a szerinti tapadókár, ennek összege szintén a Borbély József-féle szakvélemény 16. oldalából megállapíthatóan 839.614 forint. Ennek az összegszerűségnek nem mond ellent a peres iratok közt 19. és 28. sorszám alatt szereplő Simor István -féle szakvélemény sem. Mindezekből megállapíthatóan tehát az I. rendű alperesi jogelődöt megillető vállalkozói díj összege 19.222.016 forint volt.

Helytállóan jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a viszontkereset alapos. Egyrészt, mint a másodfokú bíróság már az előzőekben utalt arra, az alperesek által e körben kihallgatni kért Zs. J. I. tanú a 7. sorszám alatt szereplő bejelentés szerint Ausztriában dolgozik, tanúkénti kihallgatása nyilvánvalóan a bíróságon való megjelenéssel okozati összefüggésben felmerülő költségei előlegezésével történhetett volna. Így a tanú megjelenésével kapcsolatosan felmerülő utazási költség, illetve elmaradt munkabér vélelmezhetően magasabb összegére tekintettel, pergazdaságossági szempontból sem tűnt megfelelő bizonyítási eszköznek a tanú kihallgatása. Mindezek mellett a viszontkereset a felek nyilatkozatai alapján érdemben elbírálható volt. A 20.289/2015/3. sorszám alatti tárgyalási jegyzőkönyvben maga az I. rendű felperes nyilatkozott úgy, hogy a székelykaput egy olyan ember csinálta, akit a II. rendű alperes „ácsnak hozott, meg mindenféle más munkákra”. Ezzel egyező nyilatkozatot tett a II. rendű alperes, amikor kijelentette, hogy a székelykaput építő munkás az Ő „embere” volt. Az I. rendű felperes sem állította, hogy bárkinek megfizette volna az általa sem vitatott 250.000 forint vállalkozói díjat, csupán arra utalt, hogy „úgy gondolta”, miszerint „itt munkadíjat annak az embernek kellene fizetni, aki csinálta”.

Maga az I. rendű felperes sem állította, hogy Zs. J. I.nal külön vállalkozási szerződést kötött volna a kapu kialakítására, ezzel szemben a perbeli előadása az volt, hogy a II. rendű alperessel állapodott meg ezen munka elvégzésére is, erre figyelemmel pedig az I. rendű felperes, mint megrendelő az I. rendű alperesi jogelőddel állt jogviszonyban. Ennek megfelelően függetlenül attól, hogy személy szerint a perbeli székelykaput ki készítette el, az ezzel kapcsolatos vállalkozói díjra is az I. rendű alperes vált jogosulttá.

Ennek megfelelően tehát az I. rendű alperesi jogelődöt a már fent levezetett számítás szerint megillető 19.222.016 forintot további 250.000 forinttal megemelve, az I. rendű alperesi jogelődöt 19.472.016 forint illette meg. Ezt szembe állítva a felperesek által nem vitatottan megfizetett 24.113.000 forinttal, a felperesek túlfizetése, azaz a régi Ptk. 312. § (2) bekezdése szerinti kára, 4.640.984 forint. Ezt az összeget növeli a Borbély József-féle magánszakértői vélemény 15. oldalából megállapíthatóan a felperesek által fedezett 1.687.000 forint értékű munka, így a felpereseket e címen összesen 6.327.984 forint illeti meg, annak a régi Ptk. 301. § (1) bekezdése szerinti kamataival együtt.

Az előzőekben levezetett elszámolásból megállapíthatóan tehát az alperesek fellebbezése alaptalan

volt. E körben utal a másodfokú bíróság arra, hogy a 20.289/2015/3. sorszám alatti tárgyalási jegyzőkönyv 7. oldalán rögzített II. rendű alperesi nyilatkozat szerint az I. rendű alperesi jogelőd által megépített építmény értéke 22.891.356 forint volt, és ezt a 26.000.000 forintos vállalkozói díjhoz igazítva a különbözetet nem építette meg. Tehát a II. rendű alperes előzőekben rögzített jegyzőkönyvi nyilatkozatában is elismerte, hogy 3.194.800 forinttal többet teljesítettek a felperesek, mint amennyi az I. rendű alperesi jogelőd szolgáltatásának az ellenértéke volt. Ilyen II. rendű alperesi nyilatkozat mellett nyilvánvalóan alaptalan az alperesek fellebbezésének az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset teljes elutasítását célzó kérelme.

Az előzőekben kifejtettekre figyelemmel tehát a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a főkövetelés vonatkozásában a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta és az alperesek marasztalásának a tőkeösszegét 6.327.984 forintra felemelte, míg egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A marasztalási összeg felemelésére tekintettel megváltozott a pervesztesség-pernyertesség aránya. A felperesek 80%-ban lettek pernyertesek, erre figyelemmel az általuk előlegezett illeték és szakértői díj 692.242 forintos összegéből 553.790 forint illeti a felpereseket, míg ügyvédi munkadíjként 474.900 forint + áfa összegre tarthatnak igényt [Pp. 81. § (1) bekezdés és 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pont és (4) bekezdés]. Az alperesek a viszontkereset vonatkozásában pernyertesek lettek, így az alperesi viszontkeresetre eső 15.000 forint illetékre és 12.500 forint ügyvédi költségre tarthatnak igényt. A két összeg egybeszámításával tehát a másodfokú bíróság a felperesek javára megállapított perköltség összegét 538.790 forintban, továbbá 462.400 forint plusz áfa ügyvédi munkadíjban állapította meg.

Eltérő az előzőekben írtakhoz képest a fellebbezési eljárásban megállapítható pervesztesség-pernyertesség aránya, ami a felperesek javára 67%, míg az alperesek fellebbezése teljes egészében alaptalan volt. Mindkét fél fellebbezésére tekintettel a fellebbezési pertárgyérték 8.000.000 forint.

A felpereseket az általuk lerótt fellebbezési illetékből – a fentiek szerint - 239.660 forint illeti meg, míg ügyvédi munkadíj címén [32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése] 180.000 forint + áfára tarthatnak igényt Pp. 81. § (1) bekezdése alapján fellebbezési eljárási részköltség címén.

Budapest, 2016. április 22.

. Pestovics Ilona s.k.
a tanács elnöke

Takácsné dr. Kükáló Judit s.k.
előadó bíró

. Sándor Ottó s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő